

2026/1307

16.6.2026

KOMISJONI SOOVITUS (EL) 2026/1307,

11. juuni 2026,

seoses perfluoroalküülühendite (PFASide) seirega söödas

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292,

ning arvestades järgmist:

- (1) Perfluoroalküülühendid (PFASid) on olnud laialdaselt kasutusel nii tööstus- kui ka tarbijarakendustes, sealhulgas kangaste ja vaipade mustusekindlate pinnakatete, toiduga kokku puutuvate paberist ja papist materjalide õlikindlate pinnakatete, tulekustutusvahetude, kaevandamisel ja naftapuuraudkudes kasutatavate pindaktiivsete ainete, põrandapoleerimisvahendite ja putukamürkide koostises. Nende laialdane kasutamine ja nende püsivus keskkonnas on kaasa toonud ulatusliku keskkonnasaaste. Toidu saastumine nende ainete ga tuleneb peamiselt nende bioakumuleerumisest vee- ja maismaorganismide toiduahelates ning PFASe sisaldavate toiduga kokku puutuvate materjalide kasutamisest. Toidus ja inimorganismis kõige suuremas kontsentratsioonis esinevad PFASid on perfluorooktaansulfoonhape (PFOS) ja perfluorooktaanhape (PFOA) ning nende soolad.
- (2) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „amet“) ajakohastas 2020. aastal komisjoni taotlusel oma arvamuses inimeste tervisele avalduva perfluoroalküülühenditega seotud riski kohta ⁽¹⁾ PFOSi ja PFOAd käsitlevat riskihinnangut ning laiendas seda perfluorononaanhappele (PFNA) ja perfluoroheksaansulfoonhappele (PFHxS), võttes arvesse uusimaid teaduslikke andmeid ja komisjoni soovitus 2010/161/EL ⁽²⁾ alusel kogutud andmeid nende ainete esinemise kohta. Amet jõudis järeldusele, et Euroopa elanikkonnast teatava osa puhul ületatakse lubatud nädaladoosi. Leiti, et inimese kokkupuutele PFASidega aitavad oluliselt kaasa munad, kala ja muud mereannid ning liha ja lihatooted. Amet jõudis järeldusele, et loomne toit suurendab oluliselt inimeste kokkupuudet PFASidega. Samuti jõudis amet järeldusele, et PFASid kanduvad söödast üle loomsesse toitu ning seejuures on loomaliikide vahel ja eri PFASide vahel selged erinevused. PFASid võivad selliselt üle kanduda ka mullast, mida karjamaal toituvad põllumajandusloomad alla neelavad, ja loomade joogiveest.
- (3) Selleks, et tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse, on komisjoni määrusega (EL) 2023/915 ⁽³⁾ kehtestatud perfluoroalküülühendite piirnormid teatavate loomsete toitade jaoks.
- (4) PFASide esinemine loomasöödas või pinnases, millel loomad toituvad, võib põhjustada loomse toidu jaoks kehtestatud piirnormide ületamise loomse toidus.
- (5) Praegu on PFASide sisalduse kohta söödas olemas vaid piiratud hulgal andmeid, mille alusel teha kindlaks söödast loomsesse toitu ülekandumise määr ja arutleda vajaduse üle kehtestada PFASide piirnormid sööda jaoks. Seepärast tuleks koguda andmeid PFASide esinemise kohta söödas ning samuti pinnases, juhul kui PFASide esinemine loomse toidus võib olla seotud PFASide esinemisega pinnases. PFASide esinemist loomse toidus võib põhjustada ka PFASide esinemine joogivees, kuid PFASide esinemise kohta joogivees on seireandmeid piisavalt.

⁽¹⁾ Toiduahelas olevaid saasteaineid käsitlev Euroopa Toiduohutusameti teaduskomisjon (CONTAM-komisjon), „Scientific opinion on the risk to human health related to the presence of perfluoroalkyl substances in food“ („Teaduslik arvamus toidus esinevatest perfluoroalküülühenditest tuleneva inimeste tervisele avalduva riski kohta“). EFSA Journal 2020;18(9):6223. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6223>.

⁽²⁾ Komisjoni 17. märtsi 2010. aasta soovitus 2010/161/EL toidus leiduvate perfluoritud alküülühendite seire kohta (ELT L 68, 18.3.2010, lk 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2010/161/oj>).

⁽³⁾ Komisjoni 25. aprilli 2023. aasta määrus (EL) 2023/915, milles käsitletakse teatavate saasteainete piirnorme toidus ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1881/2006 (ELT L 119, 5.5.2023, lk 103, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/915/oj>).

- (6) PFASide sisalduse määramiseks nende ainete esinemiskoguste juures tuleks kasutada piisavalt tundlikke meetodeid. Selliste meetodite rakendamise soodustamiseks tuleks soovitada kasutada määramispiiri sihtväärtusi.
- (7) Kontrollitavast partiist võetud proovide esindavuse tagamiseks peaksid liikmesriigid järgima komisjoni määruses (EÜ) nr 152/2009 ⁽⁴⁾ sätestatud proovivõtukorda,

ON VASTU VÖTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. Liikmesriigid peaksid 2026., 2027. ja 2028. aastal koostöös söödakäitlejatega tegema söödas esinevate PFASide seiret.

Liikmesriigid peaksid kontrollima järgmiste PFASide esinemist söödas:

- a) perfluorooktaansulfoonhape (PFOS);
- b) perfluorooktaanhape (PFOA);
- c) perfluorononaanhape (PFNA);
- d) perfluorohexaansulfoonhape (PFHxS).

Liikmesriigid peaksid võimaluse korral kontrollima ka selliste ühendite sisaldust, mis on PFOSi, PFOA, PFNA ja PFHxS-iga sarnased, kuid millel on erinev alküülalabel, näiteks komisjoni soovitus (EL) 2022/1431 ⁽⁵⁾ nimetatud ühendite sisaldust.

2. Punktis 1 osutatud seire peaks hõlmama paljusid eri liiki söötasid, eelkõige:

- a) söödana kasutatavaid kalu ja muid veeloomi ning nendest saadud tooteid;
- b) merevetikajahu ja merevetikatest saadud söödamaterjali;
- c) mineraalset päritolu sööta;
- d) karjamaasööta, silo, heina ja värsket rohtu;
- e) vedelsööta;
- f) segasööta, mis sisaldab kalu ja muid veeloomi ning nendest saadud tooteid ja/või merevetikajahu ja merevetikatest saadud söödamaterjali.

Loomses toidus suures kontsentratsioonis PFASide esinemise korral tehtavate järeluuringu käigus tuleks PFASide suhtes analüüsida ka pinnast, millel toiduloomad toituvad, ning nende joogivett. Nende uuringute käigus võib saasteallikana uurida ka pakendimaterjali.

Andmeid tuleks koguda saastamata piirkondades toodetud sööda kohta, kuid võib esitada ka andmeid saastatud piirkondadest pärit sööda kohta, kui see ametile andmete esitamisel selgelt välja tuuakse.

3. Kontrollitavast partiist võetud proovide esindavuse tagamiseks peaksid liikmesriigid sööda puhul järgima määruses (EÜ) nr 152/2009 sätestatud proovivõtukorda, võttes arvesse, et eeldatavalt jaotuvad PFASid kogu partiis ühtlaselt. Seda proovivõtukorda tuleks vajaduse korral järgida ka pinnase puhul. Joogivee puhul tuleks järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2020/2184 ⁽⁶⁾ osutatud proovivõtukorda, st standardit EN ISO 5667 „Vee kvaliteet. Proovivõtt“.

⁽⁴⁾ Komisjoni 27. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 152/2009, milles sätestatakse proovivõtu- ja analüüsimetodid sööda ametlikuks kontrolliks (ELT L 54, 26.2.2009, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/152/oj>).

⁽⁵⁾ Komisjoni 24. augusti 2022. aasta soovitus (EL) 2022/1431 toidus leiduvate perfluoritud alküülühendite seire kohta (ELT L 221, 26.8.2022, lk 105, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2022/1431/oj>).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta (ELT L 435, 23.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>).

4. Analüüsimine peaks toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 (⁽⁷⁾) artikliga 34 ning tuleks kasutada analüüsimetodit, millega saadakse tõendatult usaldusväärsed tulemused. Analüüsimetodite määramispiir peaks olema iga üksiku söödas esineva PFASi puhul 0,1 µg/kg või väiksem.
5. Liikmesriikidel soovitatakse esitada analüüsitulemused ametile korrapäraselt 2029. aasta 30. juuniks ameti andmevormil kooskõlas toidu ja sööda proovikirjeldusstandardit (SSD2) käsitlevates ameti juhistes esitatud nõuetega (⁽⁸⁾) ja ameti täiendavate konkreetsete aruandlusnõuetega.

Brüssel, 11. juuni 2026

Komisjoni nimel
komisjoni lüge
Olivér VÁRHELYI

(⁽⁷⁾) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

(⁽⁸⁾) <https://www.efsa.europa.eu/en/call/annual-call-continuous-collection-chemical-contaminants-occurrence-data-food-and-feed-0>.